

INTERVIEW KYOKO SCHOLIERS

‘Je kind afgeven, dat is het moeilijkste wat je van een ouder kan vragen’

Opgroeien zonder thuis, welke wonden slaat dat bij een kind? Theatermaker Kyoko Scholiers ging voor *Boy* praten met onder meer jeugdrechters, pleeggezinnen en opvoeders.

Charlotte De Somviele

woensdag 8 september 2021 om 3.25 uur

Boy vertelt het verhaal van een jongetje dat zich in een verontrustende opvoedingssituatie bevindt. © Leontien Allemeersch

Vorige week was het drie jaar geleden dat de 19-jarige Jordy stierf in een tentje in de Gentse Blaarmeersen. Hij glipte tussen de mazen van alle hulpverlening door. Wat voor impact heeft dat op een kind, opgroeien zonder warm nest? Voor haar nieuwe muziektheatervoorstelling *Boy* bij Opera Ballet Vlaanderen dook theatermaakster Kyoko Scholiers (40) onder in de wereld van de bijzondere jeugdzorg. Ze interviewde consulenten, pleeggezinnen, kinderpsychiaters en ouders die niet meer voor hun kroost kunnen zorgen. Ze woonde rechtszaken bij en ging zelfs een tijdje aan de slag in een leefgroep voor geplaatste kinderen in Mechelen. Samen huiswerk maken, ontbijten, wassen, ... Scholiers draaide alle shiften mee. 'Veel van die kinderen zijn onveilig gehecht en hebben nooit geleerd wat liefde is,' aldus de Antwerpse actrice. 'Sommigen klampten zich meteen aan me vast, alsof ik hun mama was. Anderen sloten zich volledig af.'

Boy groeide organisch voort uit Scholiers' vorige theaterproject *Misconnected*. Daarvoor interviewde ze zestig mensen die hun verbinding met de maatschappij verloren waren, van daklozen tot asielzoekers, psychiatrische patiënten en kinderen die tijdelijk niet meer thuis kunnen wonen. 'Een vierjarig meisje vertelde me dat haar papa vermoord was. Later hoorde ik van haar opvoeder dat ze het verhaal verzonnen had. Het was voor dat kind makkelijker om haar papa mentaal dood te verklaren dan om te aanvaarden dat hij zomaar uit haar leven was weg gestapt. Toen wist ik: deze kinderen wil ik de hoofdrol geven in mijn volgende voorstelling.'

Probleemkinderen

Scholiers balde haar veldonderzoek samen in het fictieve verhaal van *Boy*, een jongetje dat door de politie van school wordt gehaald omdat hij zich in een 'verontrustende opvoedingssituatie' bevindt. Zijn rol wordt afwisselend gespeeld door de tienjarige Victor Saveniers en Finn Van Hove, aangevuld met het kinderkoor van de Vlaamse Opera onder muzikale leiding van Joris Blanckaert.

Tijdens het repetitieproces werden ze vakkundig begeleid door een kinderpsycholoog. ‘*Boy* is een voorstelling voor volwassenen, maar we hebben veel met de kinderen gepraat. Dat advies kreeg ik ook van kinderpsychiater Peter Adriaenssens: het is cruciaal om kinderen de waarheid te vertellen, op hun maat weliswaar. Ze ruiken het als je iets verdoezelt en dan kunnen ze zich snel verraden voelen.’

Veel meer dan een portret van een kind zonder opvangnet wil Scholiers een ‘landschapsverhaal’ vertellen waarin ze de impact op alle betrokken partijen in kaart brengt. Een cast met onder anderen Sofie Decler, Laurence Roothoofd en Joris Van den Brande geven zo gestalte aan de mama, jeugdrechter, consulent en psychiater van *Boy*. ‘Ik probeer alle perspectieven te verdedigen,’ zegt Scholiers. ‘We hebben zo snel een oordeel klaar over “probleemkinderen” of ouders die niet in staat zijn om hun zorgrol op te nemen. Maar zij hebben die tools zelden zelf gekregen in hun jeugd. Veel moeders en vaders voelen zich schuldig en gefaald. Doe het ook maar eens, je kind afgeven aan een ander gezin waar de ouders wél een diploma en een goed loon hebben, en twee keer per jaar op vakantie kunnen gaan. Dat is het moeilijkste dat je van een ouder kan vragen.’

Kyoko Scholiers. © Frederik Beyens

Kansenkloof

Wetenschappelijk onderzoek heeft al vaker aangetoond dat de kansenkloof al ontstaat in de wieg. Toch zag Scholiers tijdens haar vooronderzoek genoeg redenen tot hoop. ‘Veel kinderen kampen met een lage eigenwaarde en zelfverwijten. Toch kunnen die mentale schema’s verdwijnen als ze onvoorwaardelijke liefde vinden in de vorm van een warm pleeggezin of een partner. Het is ook een stap vooruit dat de dossiers van geplaatste kinderen nu worden bijgehouden tot ze 35 jaar zijn. Eenmaal ze er klaar voor zijn, kunnen ze hun eigen geschiedenis traceren en erkenning krijgen voor het onrecht dat hen is aangedaan.’

Een ding staat voor Scholiers vast: de hulpverleners en pleeggezin-
nen zijn de echte helden van dit verhaal. ‘Deze sector werkt met hart
en ziel, maar er is een nijpend gebrek aan middelen, mankracht en
plaats. In Antwerpen zijn er maar een zestigtal consulenten om 3.600
dossiers op te vangen. Het burn-outcijfer is hoog en je ziet dat men-
sen ook snel uitvallen eenmaal ze kinderen krijgen. Als mama merk-
te ik zelf wat een emotionele investering het vraagt om in zo’n leef-
groep mee te draaien. Gelukkig hielp mijn man (*therapeut Tom
Hannes, red.*) om los te laten.’

Sociaal kwetsbare thema’s tot bij een breed publiek brengen, het
blijft een rode draad in Scholiers’ werk. ‘In elke klas zit wel een kind
uit een kwetsbare thuissituatie. Hoe vroeger we ingrijpen, hoe klei-
ner de kans dat iemand daar zijn hele leven de gevolgen van draagt.’